

Lausunto 13.10.2023 Ylioppilastutkintolautakuntalle

Ylioppilaskokeen erityisjärjestelyt ja määräysten päivittäminen

Kiitos hyvästä keskustelutilaisuudesta 12.10.2023.

Liittona ajamme astmaa, allergioita ja ihosairauksia sairastavien etuja. Keskustelutilaisuudessa esitellyt erityisjärjestelyiden ja määräysten päivitykset ovat hyviä ja tarpeellisia ja mahdollistavat myös kohderyhmämme edustajien terveysturvallisen ylioppilaskokeen suorittamisen ja ne pääsääntöisesti huomioivat myös pitkäaikaissairauksien aaltoilevan luonteen ja nopeastikin kehittyvät pahenemisvaiheet.

Haluamme muistuttaa ylioppilastutkintolautakuntaa siitä, että osa astmaa, allergiaa tai ihosairauksia sairastavista nuorista ei ole aiemmin ollut vastaavanlaisessa tilanteessa. Ylioppilaskirjoitukset ovat monelle nuorelle ensimmäinen näin pitkä, vaativa ja yhtäjaksoinen koetilanne ja hyvässä hoitotasapainossa oleva sairaus voi stressaavan tilanteen tai muun tekijän edesauttamana pahentua yllättäen. Toivommekin, että oppilaitoksissa käytäisiin läpi erityisjärjestelyiden mahdollisuus ja tästä mahdollisuudesta informoitaisiin myös huoltajia jo ennen nuoren täysi-ikäistymistä.

Pidämme tärkeänä, että erityisjärjestelyissä on mahdollisuus hakea ylioppilaskokeen suoritusta täysin erillisessä tilassa. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi vakavia ruoka-allergioita sairastavalle, joilla jo ilmateitse tapahtuva allergeenialtistus voi saada aikaan allergisen reaktion. Myös herkästi oireita saavalle astmaa sairastavalle, jolla esimerkiksi voimakkaat hajusteet tai aerosolit voivat aiheuttaa sairauden oireiden pahenemisen, voi olla tärkeää saada täysin erillinen tila kokeen suoritusta varten.

Keskustelutilaisuudessa nousi esiin se, että joka ylioppilaskirjoituksissa on kokeilaita, joiden jo aiemmin tiedossa olleet pitkäaikaissairaudet ovat pahentuneet yllättäen ja siten aiheuttaneet erityisjärjestelyiden tarpeen kesken ylioppilaskirjoitusten. Haluamme nostaa esille huolen siitä, että kaikki erityisjärjestelyä tarvitsevat nuoret eivät välttämättä hae edes ehdollista erityisjärjestelymahdollisuutta leimaantumisen pelossa tai mahdollisesti tietämättömyyttä. Myös lukiolaisten vanhemmilla voi olla huolta tai epätietoisuutta erityisjärjestelymahdollisuuksista.

Pidämme järkevänä ylioppilastutkintolautakunnan korona-aikaan käyttöön otetun käytännön lääkärilausuntoihin liittyen. Olemme lautakunnan kanssa samaa mieltä siitä, että erityisesti nykyisessä terveydenhuollon tilanteessa on hyvä säästää yhteiskunnan resursseja ja siksi on hyvä, että hakemuksessa ei enää vaadita lääkärinlausuntoa vaan myös muun terveydenhuollon ammattilaisen kirjaus tai lausunto riittää hakemuksen liitteeksi.